

Тема "Толерантність"

ВСТУП

«Любов виникає з любові: коли хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю»

Григорій Сковорода

Ці слова відомого українського мудреця-гуманіста Григорія Сковороди найбільш влучно відображають актуальну проблему сьогодення: проблему взаєморозуміння.

Толерантність передбачає всього лише нормальні цивілізовані стосунки між людьми, усвідомлення того, що світ і соціальне середовище багатомірні, а, отже, і погляди на цей світ різні, вони не можуть і не повинні зводитися до одноманітності або бути на чийсь користь.

Старше покоління та й люди середнього віку добре пам'ятають, що ще років 15-20 тому ніде не чуто було слова «толерантність», його тоді майже не вживали. Хоча це слово досить старе і означало колись «терпіння». Сьогодні все інакше – це слово постійно на слуху, на вустах.

З кожним днем світ жорстокішає. Непоодинокими стають акти нетерпимості, насильства, тероризму, агресивного націоналізму, расизму, антисемітизму та дискримінації щодо національних, етнічних, релігійних і мовних меншин, біженців, робітників-мігрантів, іммігрантів та соціально найменш захищених груп у суспільстві. Почастішали також акти насильства та залякування щодо окремих осіб, які реалізують своє право на свободу думки і висловлювання переконань. Спостерігається зростання сепаратизму та екстремізму. Особливо це становить загрозу дитячому та молодіжному середовищу, оскільки в цьому віці психіка ще не зміцнилася, в дитини відсутній життєвий досвід. Не завжди діти можуть відрізнити, які моральні цінності їм нав'язують. Взаємна нетерпимість, злоба, агресивність все частіше притаманні дитячому та молодіжному середовищу. Значною мірою в цьому винні засоби масової інформації та соціальне оточення дітей та підлітків.

Бібліотека як відкрита система, куди може прийти будь-яка людина, та соціальний інститут суспільства не може бути осторонь цих проблем. В основі діяльності більшості бібліотек світу лежить принцип толерантності. Українські бібліотеки вже толерантні по своїй суті. У ст. 21 Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» визначено, що громадяни України незалежно від статі, віку, національності, освіти, соціального походження, політичних та релігійних переконань, місця проживання мають право на бібліотечне обслуговування. Закон також підкреслює, що основою державної політики в галузі бібліотечної справи є реалізація прав громадян на бібліотечне обслуговування, забезпечення загальної доступності до інформації та культурних цінностей.

Знайомство

Тренер пропонує учасникам розповісти про себе так, як їм хотілося б, і намалювати якийсь символ (квітку, сонечко, усмішку тощо). Учасники презентують себе, називаючи своє ім'я, і пояснюючи, що для них означає обраний символ.

Толерантність потреба сьогодення (робота в групах)

Насамперед хочу розповісти чудову китайську притчу про добру сім'ю, в якій більше 100 осіб жили разом мирно і дружно, без сварок і суперечок. Правитель країни позаздрив такій злагоді і спеціально приїхав дізнатись, в чому ж тут секрет. Старійшина всього роду довго щось писав на папері, а потім віддав його правителю. На аркуші було лише три слова: любов, терпіння, прощення. «І це все?», – здивувався правитель. «Так, – відповів старійшина, – але сто разів любов, сто разів

терпіння, сто разів прощення».

Що ж означає слово "толерантність"?

Давайте разом спробуємо визначити основні риси толерантності і як хто з розуміє це слово.

Вправа «Риси толерантності»

- *Співробітництво, дух партнерства.*
- *Готовність миритися з чужою думкою.*
- *Повага людської гідності.*
- *Повага прав інших.*
- *Прийняття іншого таким, яким він є.*
- *Здатність поставити себе на місце іншого.*
- *Повага права бути іншим.*
- *Визнання рівності інших.*
- *Терпимість до чужих думок, вірувань і поведінки.*
- *Відмова від домінування шкоди й насильства.*

У перекладі на українську мову це - терпимість. Терпимість до чогось своєрідного, істотно інакшого - чіткі думки, позиції, переконань. Це досить містке та глибоке поняття. Воно торкається і міжнародних відносин, і діалогу культур, і міжетнічних та міжконфесійних взаємин, і культури світу.

Головне що ми повинні з вами зрозуміти що - Толерантність – не поступливість чи примха. Можна бути байдужим до всього, не реагувати на чужі проблеми але толерантність вище цього, це активна позиція, викликана визнанням прав і свобод людства.

У II столітті в Римській імперії правив імператор *Марк Аврелій*. Він постійно вів війни і разом з тим був філософом. Вважав, що перед обличчям світового закону всі люди рівні – вільні і раби, греки і варвари, чоловіки і жінки. Марку Аврелію належить ряд висловлювань. Прочітайте і подумайте над деякими з них:

- «Гідність людини полягає в тому, щоб любити тих, хто її ображає»,*
- «Найкращий спосіб помсти – не відповідати злом на зло».*

Вправа

«Діагностика рис толерантної особистості»

Підготовка: бланк опитувальника з колонкою В на великому листі прикріплюється на дошку.

Учасники отримують бланки опитувальника. Ведучий пояснює, що 15 характеристик, перерахованих в опитувальнику, властиві толерантній особистості.

Інструкція: Спочатку в колонці А поставте: «+» напроти тих трьох рис, які, на Вашу думку, у Вас найбільше виражені;

«0» – напроти тих трьох рис, які у Вас найменше виражені.

Потім в колонці В поставте:

«+» напроти тих трьох рис, які, на Ваш погляд, найбільш характерні для толерантної особистості.

Цей бланк лишить у Вас і про результати ніхто не дізнається, відповідайте чесно.

На заповнення опитувальника дається 3-5 хвилин.

Потім ведучий заповнює підготовлений бланк опитувальника, який прикріплений на дошці. Для цього він просить підняти руки тих, хто відмітив в колонці В першу якість. Число відповідаючих підраховується і записується в колонку бланка. Таким же чином підраховується число відповідей по кожній якості. Ті три якості, які набрали найбільшу кількість балів, і є основою толерантної особистості (з точки зору даної групи).

Учасники мають можливість: порівняти уявлення про толерантну особистість кожного

з членів групи із загальногруповим уявленням; порівняти уявлення про себе («+» в колонці А) з портретом толерантної особистості, який створила група.

Міні- лекція «Основні визначення та історичні витоки толерантності»

Ми вже побачили, що, на жаль, протиріччя, сутички, конфлікти та війни супроводжують людство з перших кроків його існування. За 50 віків, за підрахунками вчених, відбулося приблизно 14500 воєн (за останні 50 – 200 воєн). За всю свою історію людство мало лише 300 «мирних років». Якщо весь час існування людства прийняти за добу (24 год.), то ці мирні роки складуть у ній лише 6,5 секунди. Людство витратило на конфлікти величезні кошти і заплатило мільйони життів.

Зараз нам потрібна ваша допомога, дорогі учасники. У нас є квітка *«толерантність»*, але вона без пелюсток. Завдання для вас: заповнити пелюстки синонімами та рисами толерантності. (*Мудрість, чуйність, доброзичливість, відповідальність, терпимість, взаємоповага, об'єктивність, небайдужість, людяність, взаєморозуміння*).

Гра «Квітка «Толерантність»

Толерантність включає в себе і глибокі правові засади. Без терпимості, врахування інтересів одне одного, без рівноправності народів, їхніх культур неможливий розвиток, прогрес цивілізації.

Міні –лекція «Законодавство України та Міжнародні документи з питань толерантності»

Дослідники розглядуваної проблеми одностайні в думці, що доросла (зріла) толерантність закладається в дитинстві. Ну а що далі? Як виховати, виплекати в собі толерантність - поважання іншого, терпимість до того, хто інакше думає, мислить, діє? Як удосконалити толерантність в собі, в своєму оточенні?

Отже, чи *толерантні* Ви? Перевірте себе, чи вмієте Ви бути терплячим (терплячою), відповівши на такі запитання:

Вправа : «Оцінка й самооцінка: чи толерантні ви до оточуючих?» (тест)

Ось яку «дієту» для тих, хто хоче стати толерантним, розробили психологи:

понеділок: розмовляючи з людьми, дивитись їм в очі, привітатися з усіма;

вівторок: намагатися не нав'язувати нікому свою волю;

середа: зробити для когось добру справу так, щоб він не здогадувався, що добро йде від вас;

четвер: не виявляти до іншого такого відношення, яке ви не хочете відчутти до себе;

п'ятниця: намагатися добре виглядати, говорити з усіма тихим голосом;

субота: записати 5 позитивних якостей, що характеризують вас і вашого друга;

неділя: знайдіть 3 приводи, щоб сказати «спасибі» вашим близьким.

Завжди є привід комусь сказати «спасибі». Завжди є поруч хтось, хто потребує співчуття. «Співчуття править світом» вчить давньоіндійське прислів'я. «Чим достойніша людина, тим більший кількості істот вона співчуває», – стверджував великий філософ Ф.Бекон.

І насамкінець, щоб поставити емоційну крапку на завершальному етапі тренінгу, щоб Ви залишили наш тренінг в доброму настрої і з хорошим настроєм поїхали додому

вправа «Коло компліментів»

Учасники передають один одному м'яку іграшку, говорять один одному компліменти, побажання чи слова подяки.